

Vaszkó Ödön (1896-1945)

Csendélet kaktusszal, 1928

Olaj, vászon 54,5x68 cm

Jelezve balra lent: Vaszkó Ödön 928

Kikiáltási ár: 190.000 Ft

Kiállítva:

- Nürnberg, Neuzeitliche Ungarische Ausstellung 405. Stilleben mit Kaktus címen

Vaszkó Ödön a két világháború között alkotott eddig teljesen ismeretlen életműve napvilágra kerülésével jelentősen gazdagította a húszas, harmincas évek hazai művészetében fellelhető új tárgyas törekvéseket. A mindössze tízéves termékeny alkotó periódust (1924-1934) maga mögött tudó művész képei különleges színfoltot jelentenek, hiszen a német Neue Sachlichkeit-tel való tiszta stíluskapcsolat nagyon ritka a hazai művészetben.

Vaszkó Ödön 1921-től állított ki rendszeresen, első önálló tárlata 1924-ben a Nemzeti Szalonban volt. Majd 1927-től a Vaszary János által vezetett UME (Új Művészek Egyesülete) tagjaként számos hazai és külföldi kollektív tárlaton vett részt.

1922-ben került sor a nürnbergi kiállításra, melyen az aukción szereplő *Csendélet kaktusszal* is ki volt állítva. Hazai elismertségét jelzi 1931-ben Barcsay Jenővel közösen tartott Tamás Galériabeli tárlata. Az ígéretes karrier azonban rövide-

sen derékba tört. Az érzékeny idegzetű festő egzisztenciális okokból hivatali állás vállalására kényszerült, kezdetben csak a festésről mondott le, később idegállapota romlásával klinikára került, végül életének önkézével vetett véget.

A kaktusz, a Neue Sachlichkeit csendéleteinek egyik leginkább kedvelt képi motívumát jelentette. Giorgio Morandi 1917-ben festett *Il Cactus* című festménye jelentette előképet a húszas években Németországban elterjedt tüskés, sivatagi növényi motívumnak, mely lényegében a disszonáns, fenyegető emberi létre utalt.

A Neue Sachlichkeit által kialakított ikonográfiai típusokat használt fel Vaszkó Ödön is egyéni festészetében. Az ablakpárkányon elhelyezkedő cserepes növény a kint és a bent, a zárt és a nyitott, a harmonikus természet és a mesterséges világ között áll. Ugyanakkor a kinyitott ablaktáblában tükröződik a kaktusz, a párkány és a külső táj egy, a nyitott ablakból nem látszódó részlete. A táj, a növény, a párkány egy síkra kerül, az egybemosó tükrökép elbizonytalanít a valóságban imént felállított oppozíciókat illetően.

A 19. században festett pompás, gazdag impresszionista virágcsendélet helyett, ahol elsősorban a virtuóz festésmód, a színgazdagság jutott főszerephez, képünkél a tárgyak túl mutatnak önmagukon. Így a szimbolikus tömör kifejezést szolgálja, a puritánság, a színredukció, a kevés részlet, egyfajta geometrikus rend a képen.

A késői rehabilitációnak köszönhetően Vaszkó Ödön különleges festészete remélhetően egyre inkább ismertté válik nemcsak a szűk szakma, de a közönség körében is. K.A.